

Innlegg på inntil 400 ord lastes opp i <http://mc.manuscriptcentral.com/tidsskriftet>. Redaksjonen forbeholder seg retten til å foreta redaksjonelle endringer. Forfattere av vitenskapelige artikler har automatisk tilsvarsrett (jf. Vancouver-gruppens regler).

Standarder og journalføring

Anne Sofie Frøyshov Larsen etterlyser i Tidsskriftet nr. 6/2010 bedre struktur på informasjon i journaler samt bedre muligheter til å dele (strukturert) informasjon (1). Det ligger faktisk godt til rette for å få til dette, selv om det gjenstår en del arbeid på flere fagområder.

Strukturert informasjon har den fordel at den kan deles uten informasjonstap (i motsetning til hviskeleken der informasjon kan gå tapt eller fordreies). Strukturert informasjon kan også være grunnlag for analyse, aggregering, visning av trender eller for varsler/påminnere av ulike slag. Den kan refereres til heller enn kopieres inn på nytt.

KITH (Kompetansesenter for IT i helse- og sosialsektoren) har på oppdrag fra Helsedirektoratet utviklet en standard for elektronisk pasientjournal, som omhandler temaer som tilgangsstyring, arkitektur, redigering, retting og sletting, arkivering etc. (2). Det finnes også en rekke kravspesifikasjoner for journalinnhold utarbeidet i samarbeid med ulike fagmiljøer (2, kap. 3.7). Det gjenstår fortsatt en del arbeid, f.eks. innenfor områdene psykiatri/rus, anestesi/intensivmedisin m.fl.

Vi erkjenner behovet for muntlig kommunikasjon og skriftlig nedtegnning av ulike opplysninger og vurdering av disse. Imidlertid kan journalene bli uoversiktlige ved utstrakt bruk av prosa. De nevnte standarder tar høyde for prosatekst (gjenfortelling, vurderinger etc.), men fokuserer også på hvordan opplysninger kan struktureres.

I St.meld. nr. 47 sies det: «I utviklingen av IKT-politikken er det en målsetting at elektronisk kommunikasjon skal være den normale måten å kommunisere på.» (3, kap. 14.3). Det er i dag mulig å få overført medisinsk faglig innhold som en melding eller synkront via sikret nett. KITH har definert en rekke innholdsstandarder for dette formålet (4).

Loven om tilgang på tvers legger til rette for oppslag for å se den originale informasjonen der den ligger (5). Samhandlingsarkitekturen som KITH har definert, støtter dette. Dermed kan man både referere til informasjonen der den ligger, men også laste ned kopi om det skulle være ønskelig å dokumentere i eget system (slå opp, referere og ev. overføre om behov) (6). Den såkalte dialogmeldingen er nå klar for bredning og muliggjør også en asynkron elektronisk dialog.

Det er bred politisk enighet om etablering av en samtykkebasert kjernejournal.

Det arbeides med lov- og forskriftsendringer for å realisere dette. Kjernejournalen planlegges nasjonalt, men piloteres i første omgang regionalt på grunn av lovtekniske forhold. Bruk av standarder vil være sentralt i en nasjonal kjernejournal.

Jostein Ven
KITH

Litteratur

1. Larsen ASF. Hvorfor leker vi fortsatt hviskeleken? Tidsskr Nor Legeforen 2010; 130: 594.
2. KITH. EPJ Standard del 1 – introduksjon til EPJ Standard. KITH-rapport nr. 5/2005. www.kith.no/templates/kith_WebPage___2409.aspx [2.8.2010].
3. Stortingsmelding nr. 47 (2008–2009). Samhandlingsreformen. <http://www.regjeringen.no/nb/dep/hod/dok/regpubl/stmeld.html?id=454> [02.08.2010].
4. KITH. KITH-standarder for meldinger. www.kith.no/templates/kith_WebPage___1444.aspx [2.8.2010].
5. Ot.prp. nr. 51 (2008–2009). Om lov om endringer i helseregisterloven og helsepersonelloven. www.regjeringen.no/nb/dep/hod/dok/regpubl/otprp/2008-2009/otprp-nr-51-2008-2009.html?id=553804 [4.8.2010].
6. KITH. Elektronisk samhandling i helse- og sosialsektoren. www.kith.no/templates/kith_WebPage___564.aspx [2.8.2010].

Bøker og anmeldelseskriterier

Erlend Hem tar opp et meget relevant spørsmål i Tidsskriftet nr. 13–14/2010 (1), nemlig om vi overhodet trenger bøker lenger. Bøker blir fort foreldet, og de sannhetene som doseres i bøkene, kan være gammeldagse og utgått på dato. Det tar tid, ofte uforholdsmessig lang tid, å skrive og produsere en fagbok. Dessuten er denne type publikasjoner, som Hem påpeker, sjelden gjensvar for den samme kvalitetssikring i form av dialog mellom forfatter, fagvurderer og redaktør. Deler av innholdet kan derfor i varierende grad representere forfatterens personlige oppfatning. Ikke desto mindre er det mye som tyder på at bøker vil bli brukt ganske mye også i fremtiden, i det minste i den nærmeste fremtiden.

Bør bøker anmeldes i Tidsskriftet? Mitt svar er utvilsomt ja, og jeg leser, i likhet med mange andre, anmeldelsene med stor interesse. Hem presenterer en beskrivelse av hvilke funksjoner kritikken i anmeldelsene bør ha: journalistisk, rådgivende, perspektiverende, estetiske og underholdende. Alt det er sikker rett og riktig. Men hvor blir det av vurdering av informasjonens

kvalitet? Etter min oppfatning bør anmelderen vurdere om det er riktig det som blir presentert i bøkene. Det kan være rom for større grad av uenighet og ulike oppfatninger om hva som er riktig i samfunnsfag og humanistiske fag. Men i naturfag og somatisk medisin bør sannhetsgehalten være en av de viktigste, kanskje det viktigste temaet for vurdering.

Miklos Degré
Bærum

Litteratur

1. Hem E. Trenger vi egentlig bøker lenger? Tidsskr Nor Legeforen 2010; 130: 1323.

Misbruk av pregabalin

GABA-analogen pregabalin har vist seg å ha både antiepileptiske (1), anxiolytiske (2) og analgetiske effekter (3), selv om aspekter ved det siste nylig har vært diskutert i Tidsskriftet nr. 10/2010 (4). Disse egenskapene synes ut fra prekliniske undersøkelser ikke å skyldes stimulering av GABA_A-reseptorkomplekset, men snarere en presynaptisk binding til $\alpha_2\delta$ -subenheten av spenningsavhengige Ca²⁺-kanaler. Dette skulle gi en dempende effekt uten de GABA-erge midlers misbruks- og avhengighetsproblematikk. Midlet ble imidlertid tidlig overvåket av både de europeiske og amerikanske legemiddelmyndigheter med tanke på misbruk. Chalabianloo & Schjøtt konkluderte i Tidsskriftet i 2009 (5) med «at pregabalin sannsynligvis hadde lavere avhengighets- og misbrukspotensial enn tradisjonelle rusmidler ...», men mye tyder på at misbrukspotensialet til pregabalin ikke er godt nok undersøkt (6). Nå foreligger to publikasjoner der man peker på at pregabalin kan misbrukes. I en kasusbeskrivelse i *American Journal of Psychiatry* beskrives en 47 år gammel mann som oppfylte DSM-kriteriene for avhengighet (7) og i en gjennomgang av spontanrapportert misbruk eller avhengighet til de svenske legemiddelmyndighetene i perioden 1980–2009 fant forskerne at 16 av 198 rapporter omhandlet pregabalin, hvilket forfatterne anser som et tydelig signal på at pregabalin kan være forbundet med misbruk (8). En ny medisins misbrukspotensial er ofte vanskelig å undersøke i kontrollerte studier utført på et lite antall, sterkt selek-

terte pasienter som følges nøye opp (9). I tidlige faser må vi derfor anvende spon-tanrapportering for å identifisere misbruk og avhengighet. I lys av dette er disse to tid-lige publikasjonene interessante og gir oss grunn til fortsatt å holde øye med prega-balin.

Jørgen G. Bramness

Senter for rus og avhengighetsforskning (SERAF)
Universitetet i Oslo

Litteratur

1. LaRoche S. A new look at the second-generation antiepileptic drugs: a decade of experience. *Neurologist* 2007; 13: 133–9.
2. Mula M, Pini S, Cassano G. The role of anticonvulsant drugs in anxiety disorders: a critical review of the evidence. *J Clin Psychopharmacol* 2007; 27: 263–72.
3. Jensen T, Finnerup N. Management of neuropathic pain. *Curr Opin Support Palliat Care* 2007; 1: 126–31.
4. Holtedahl R. Tvilsom dokumentasjon av effekten av pregabalin ved fibromyalgi. *Tidsskr Nor Legeforen* 2010; 130: 1032–6.
5. Chalabianloo F, Schjott J. Pregabalin og misbrukspotensial. *Tidsskr Nor Legeforen* 2009; 129: 186–7.
6. Bramness JG, Sandvik P, Engeland A et al. Does pregabalin (Lyrica®) help patients reduce their use of benzodiazepines? A comparison with gabapentin using the Norwegian Prescription Database. *Basic Clin Pharmacol Toxicol* 2010; e-publi-sert 23.4.
7. Grosshans M, Mutschler J, Hermann D et al. Pregabalin abuse, dependence, and withdrawal: a case report. *Am J Psychiatry* 2010; 167: 869.
8. Schwan S, Sundstrom A, Stjernberg E. A signal for an abuse liability for pregabalin—results from the Swedish spontaneous adverse drug reaction reporting system. *Eur J Clin Pharmacol* 2010; 66: 947–53.
9. Bramness J, Buajordet I, Skurtveit S. The role of pharmacoepidemiological studies in the market withdrawal of carisoprodol (Somadril®) in Europe. *Nor J Epidemiol* 2008; 18: 167–72.

Ikkje tru, men fakta

I Tidsskriftet nr. 16/2010 (1) undrar Gunnar Saunes seg over at nokon, inkludert under-teikna, har tru på menneskeskapt klimaend-ring etter «... jukset som har kome fram med Climategate, Himalayagate og Hurri-canegate».

Til dette vil vi nemna at fem ulike grans-kingar har konkludert med at kunnskaps-grunnlaget for menneskeskapt klimaend-ring ligg fast og at juks ikkje har skjedd. Den siste av desse granskingane vart publi-sert i juli 2010 (2). Denne og andre grans-kingar er omtala på leiarplass i *New York Times* 9. juli i år (3).

Vidare har ein omfattande rapportserie frå National Academy of Sciences ikkje berre stadfesta samanhengen mellom men-neskeskapte utlepp av klimagassar og global klimaendring, men også åtvare mot

auka risiko for havstiging, tørke og sjuk-dommar samanlikna med det som er nedfelt i siste rapport frå FN sitt klimapanel (4).

Det er såleis ikkje eit spørsmål om tru, men ei samla vurdering av eksisterande kunnskap, når klimaforskarar verda over åtvarar mot dei alvorlige konsekvensane som kan ventast som fylgje av menneske-skapt klimaendring.

Helge Drange

Geofysisk institutt
Universitetet i Bergen
og
Bjerknessenteret for klimaforskning

Gunnar Kvåle

Senter for internasjonal helse
Universitetet i Bergen

Litteratur

1. Saunes G. Klima og tru. *Tidsskr Nor Legeforen* 2010; 130: 1596.
2. Russell M, Boulton G, Clarke P et al. The indepen-dent climate change e-mails reviews, July 2010. www.scribd.com/doc/34003747/Muir-Russell-Final (20.7.2010).
3. A climate change corrective. *New York Times* 9.7.2010. www.nytimes.com/2010/07/11/opinion/11sun2.html (20.7.2010).
4. National Research Council. American climate choice. <http://americasclimatechoices.org> (10.8.2010).